Załącznik nr 1 do Zarządzenia 11/2020/2021
dyrektora Szkoły Podstawowej nr 158 im. Jana
Kilińskiego w Warszawie z dn. 31.08.2021 r.

Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole

W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 158
im. Jana Kilińskiego w Warszawie

SZKOŁA NA CIASNEJ A.D. 1957

Spis procedur

ZASADY OGÓLNE 5

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W SZKOLE 6

EWAKUACJA W TRAKCIE LEKCJI I PRZERWY – ZASADY POSTĘPOWANIA PO OGŁOSZENIU ALARMU W SZKOLE 7

ZNALEZIENIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI TOKSYCZNYCH, BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH 11

ANONIMOWY TELEFON Z POGRÓŻKAMI LUB INFORMACJAMI O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH 12

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OTRZYMANIA PRZESYŁKI NIEWIADOMEGO POCHODZENIA 13

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU LIKWIDACJI SKUTKÓW UŻYCIA ŚRODKÓW BIOLOGICZNYCH, CHEMICZNYCH I PROMIENIOTWÓRCZYCH 17

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UŻYCIA TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH (TSP) 25

1. AMONIAK NH3 25

2. CHLOR CL 25

3. CHLOROWODÓR HCL 26

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA WEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W SZKOLE 33

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, UPRAWIA NIERZĄD, BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI 34

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY PRACOWNIK SZKOŁY) ZAUWAŻY, ŻE UCZEŃ PALI PAPIEROSY 35

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY PRACOWNIK SZKOŁY) PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY 36

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK LUB DOPALACZ 38

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYKI LUB DOPALACZE 39

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, PODEJRZENIA ZAISTNIENIA FAKTU KRADZIEŻY NA TERENIE SZKOŁY 41

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI NA WYPADEK UJAWNIENIA AGRESJI (BÓJKI, WULGARNEGO ZACHOWANIA, USZKODZENIA CIAŁA) 43

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA 44

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIA, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO 46
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UDZIAŁU UCZNIA W GRUPACH DESTRUKTYWNYCH (NP. SEKTY, PSEUDOKIBICE, GRUPY PRZESTĘPCZE, SUBKULTURY) 47
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZESTĘPCZOŚCI SEKSUALNEJ W TYM GWAŁT, ZMUSZANIE DO INNYCH CZYNNOŚCI SEKSUALNYCH, (NP. MOLESTOWANIE) 48
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O WYŁUDZANIU LUB ZASTRASZANIU 49
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA W PRZYPADKU POJAWIENIA SIĘ OSOBY OBCEJ NA TERENIE SZKOŁY 50
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI NA WYPADEK NIEWŁAŚCIWEGO ZACHOWANIA SIĘ UCZNIÓW WOBEC NAUCZYCIELI I INNYCH PRACOWNIKÓW SZKOŁY 51
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY UCZESTNIK WYCIECZKI) PODEJRZEWA, ŻE NA WYCIECZCE SZKOLNEJ ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY 52
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY PRACOWNIK SZKOŁY) PODEJRZEWA, ŻE NA IMPREZIE SZKOLNEJ LUB DYSKOTECE SZKOLNEJ ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY 54
PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO 56
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIENIA CYBERPRZEMOCY W SZKOLE .57
NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY - PROCEDURA REAGOWANIA 59
PROCEDURA REAGOWANIA - ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO 67
ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, ...71
KOMPUTERÓW I ZASOBÓW ONLINE – PROCEDURA REAGOWANIA 71
PROCEDURA REAGOWANIA - DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, ...72
NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH 72
ZDROWIE 74
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU UCZNIA W SZKOLE 74
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY DZIECKO JEST OFIARĄ LUB UCZESTNIKIEM PRZEMOCY DOMOWEJ 78
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI GROŹBY, SYGNAŁU 79
LUB ZACHOWANIA SAMOBÓJCZEGO UCZNIA 79
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA NA WYPADEK UCZENNICY W CIĄŻY 80
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI EPIZODU PSYCHOTYCZNEGO UCZNIA 81
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA WSZAWICY/ ŚWIERZBU 82
PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEWLEKLE CHORYM 83
DZIECKO Z ASTMĄ 84
DZIECKO Z CUKRZYCĄ 85

DZIECKO (DOROSŁY) Z PADACZKĄ....89
DZIECKO Z HEMOFILIĄ....92
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA NA WYPADEK NIEOBECNOŚCI RODZICÓW UCZNIA – BRAKU WŁAŚCIWEJ OPIEKI....93
POINFORMOWANIE BLISKICH O ŚMIERCI DZIECKA BĄDŹ OSOBY DOROSŁEJ....94
– PRACOWNIKA SZKOŁY NA TERENIE SZKOŁY LUB W ZWIĄZKU Z ZAJĘCIAMI SZKOLNYMI, WYCIECZKAMI, KOLONIAMI ITP....94
FUNKCJONOWANIE W SZKOLE....96
PROCEDURY DOTYCZĄCE POBYTU i ODBIORU UCZNIÓW ORAZ PRZEBYWANIA INNYCH OSÓB w SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 158 im. J. KILIŃSKIEGO W WARSZAWIE....96
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEPOWODZEŃ SZKOLNYCH UCZNIA....99
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU FAŁSZERSTWA....101
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA W SYTUACJI, GDY UCZEŃ NARUSZYŁ ZASADY KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH NA TERENIE SZKOŁY....102
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA I WYCHOWAWCY W SYTUACJI NARUSZENIA ZASAD ZWIĄZANYCH Z USPRAWIEDLIWIANIEM NIEOBECNOŚCI UCZNIÓW ORAZ EGZEKWOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO....102
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAKŁÓCENIA TOKU LEKCJI –ZAGROŻENIE DEMORALIZACJĄ, NARUSZENIE ZASAD WSPÓŁŻYCIA SPOŁECZNEGO....104
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCHYLANIA SIĘ OD REALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO I WAGAROWANIA....106
WZÓR KONTRAKTU Z UCZNIEM....108
WZRÓR KONTRAKTU Z RODZICEM....108
INFORMACJA DLA UCZNIA CO DAJE MI TEN KONTRAKT?....109
INFORMACJE DLA RODZICÓW O KONSEKWENCJACH (w przypadku dalszego nierealizowania obowiązku szkolnego)....109
Wzór Informacji o zagrożeniu nieklasyfikowaniem....110
ZASADY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z POLICJĄ....111
TELEFONY I MIEJSCA, GDZIE MOŻNA UZYSKAĆ POMOC....112
MIENIE NA TERENIE I W POBLIŻU SZKOŁY....113
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DEWASTACJI MIENIA....113
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WANDALIZMU I ROZRUCHÓW ULICZNYCH 114
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KATASTROFY BUDOWLANEJ....115
SYGNAŁY POWSZECHNEGO OSTRZEGANIA I ALARMOWANIA....116

ZASADY OGÓLNE

Postępowanie w sprawach kryzysowych z udziałem ucznia powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego ucznia. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i podjętych przez szkołę działaniach ich dotyczących.

Osobą odpowiedzialną na terenie szkoły za respektowanie praw ucznia jest dyrektor. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie respektowania praw ucznia jest pedagog.

Uczniowie wykraczający poza normy i zasady zachowania akceptowane w szkole ponoszą sankcje przewidziane w statucie szkoły.

Zagrożenia Zewnętrzne

Do najczęściej występujących zewnętrznych zagrożeń fizycznych należą: podejrzenie podłożenia ładunku wybuchowego, podejrzenie otrzymania podejrzanej przesyłki, włamanie do szkoły połączone z kradzieżą, agresywne zachowanie ucznia, wtargnięcie osoby posiadającej broń, wtargnięcie terrorysty do szkoły, zagrożenie wybuchem pożaru lub wybuch pożaru, zagrożenie wybuchem gazu lub wybuch gazu, zagrożenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi lub biologicznymi, zagrożenie katastrofą budowlaną i zagrożenie siła żywiołową.

W niemal każdym z powyższych przypadków dochodzi do ogłoszenia alarmu i ewakuacji uczniów oraz personelu szkoły. Sposób ich przeprowadzenia powinien być znany wszystkim, a ćwiczenia w przeprowadzaniu ewakuacji powinny odbywać się raz w roku szkolnym.

Zagrożenia wewnętrzne

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytucja, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W SZKOLE

EWAKUACJA W TRAKCIE LEKCJI I PRZERWY – ZASADY POSTĘPOWANIA PO OGŁOSZENIU ALARMU W SZKOLE

PROBLEM: **zagrożenia związane z powstaniem pożaru, a także możliwość rozprzestrzenienia na terenie szkoły niebezpiecznych substancji chemicznych lub ładunków wybuchowych**

POMOC: interwencja dyrektora szkoły, straży pożarnej, pracowników szkoły

Najważniejszym działaniem, jakie należy podjąć w przypadku stwierdzenia zagrożenia, jest jak najszybsze powiadomienie o niebezpieczeństwie wszystkich osób znajdujących się w strefie zagrożenia i natychmiastowe podjęcie działań mających na celu ratowanie zdrowia i życia osób zagrożonych. W tym celu korzystamy z sygnału alarmu lokalnego, którym w szkole są trzy sygnały dzwonka, trwające około 5 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie (**3 x 5 sekund dzwonek/3 sekundy przerwy** – zgodnie z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego w Szkole Podstawowej nr 158).

Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który znają wszyscy uczniowie i pracownicy szkoły. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.

O ewakuacji decyduje dyrektor (w przypadku nieobecności dyrektora – wicedyrektor), który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu.

W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka, dzwonka ręcznego lub megafonu z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.

W dużej liczbie przypadków wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

1) wybranie numeru odpowiedniej służby. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:
   - rodzaj stwierdzonego zagrożenia
   - nazwę i adres szkoły
   - imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
   - telefon kontaktowy
   - zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie
2) potwierdzenie przyjęcie zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.

O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

- Policja 997
- Straż Pożarna 998
- Pogotowie Ratunkowe 999
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- Pogotowie Energetyczne 991
- Pogotowie Gazowe 992
- Pogotowie Ciepłownicze 993
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
- Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

Bezwzględnie podporządkowujemy się poleceniom osób funkcyjnych. W przypadku uczniów taką osobą jest nauczyciel, z którym w tym momencie mamy zajęcia.

Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej i najkrótszej drodze ewakuacji z budynku. Uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego wyjścia ewakuacyjnego. Należy się poruszać po prawej stronie korytarzy i klatek schodowych, wykonując polecenia osób funkcyjnych. Jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliżej stojącego nauczyciela. Nauczyciele i uczniowie, którzy mają lekcje na wyższych kondygnacjach, schodzą po stwierdzeniu, że uczniowie niższych kondygnacji opuścili już budynek i drogi ewakuacyjne są już wolne.

Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na oznakowane miejsce zbiórki (tereny zielone na tyłach boiska/bieżnia).

Jeżeli alarm jest ogłoszony w czasie przerwy to pracownicy pełniący dyżur na korytarzach ogłaszają alarm dla uczniów, przekazując informacje o konieczności podjęcia ewakuacji; pozostali pracownicy udają się pod salę, w której planowo powinni rozpocząć zajęcia, organizują i prowadzą ewakuację uczniów przebywających w okolicy sali. Na miejscu zbiórki nauczyciele sprawdzają stan osobowy klasy z którą planowo mieli rozpocząć zajęcia.

Zasady prowadzenia ewakuacji według instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

Na placu alarmowym nauczyciele sprawdzają obecność i nieustannie nadzorują liczbę uczniów.

Najważniejsze zasady, które powinien pamiętać i przestrzegać każdy uczeń z chwilą ogłoszenia alarmu w szkole:

1) słuchaj i wykonuj dokładnie polecenia nauczyciela
2) bądź opanowany, nie ulegaj panice
3) po przerwaniu zajęć udaj się na miejsce zbiórki wraz z klasą drogą wskazywaną przez nauczyciela
4) pomagaj osobom słabszym
5) bezwzględnie podporządkowuj się osobom funkcyjnym
6) nie lekceważ zagrożenia, nawet wówczas, gdy nie zagraża ci bezpośrednio.

W szkole nie ma uczniów niepełnosprawnych, którzy mają problemy z poruszaniem się.

W przypadku podjęcia nauki przez uczniów niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów).

Opiekę nad osobami niepełnosprawnymi sprawuje woźna/dozorca (lub wskazany przez kierownika gospodarczego pracownik obsługi) znajdujący się najbliżej sali w której przebywa uczeń niepełnosprawny.

Osoby niepełnosprawne ruchowo, które są w stanie samodzielnie pokonać drogę do bezpiecznego miejsca, przemieszczają się same. Powinny jednak przepuścić strumień ewakuowanych, aby nie opóźniać czasu ewakuacji całej placówki.

Przykłady technik ewakuacji osób z niepełnosprawnościami:

1) wykorzystanie krzesełka lub wózka inwalidzkiego - ratownicy sadzają na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytają za nóżki oraz oparcie
2) chwyt strażacki - ratownik przekłada swoją rękę między nogami osoby ratowanej, zaciskając ją na nadgarstku zwisającej ręki ratowanego, kładzie go sobie na barkach. chwyt kończynowy - jeden ratownik staje za głową ratowanego i chwyta go pod pachy, drugi ratownik jest odwrócony do ratowanego plecami i chwyta go pod kolana
3) chwyt na barana - ratowany znajduje się na plecach ratownika, który podtrzymuje go obydwiema rękami za uda
4) chwyt kołyskowy - klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci
5) wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału - koc owija się wokół rąk i głowy
6) ratowanie w ten sposób, by możliwe było ciągnięcie osoby po płaskiej równej powierzchni (szczególnie przydatne przy ewakuacji osób o dużej masie ciała, nieprzytomnych oraz w zadymieniu gdzie nie ma możliwości przyjęcia postawy wyprostowanej).

ZNALEZIENIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI TOKSYCZNYCH, BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

PROBLEM: **substancja toksyczna, broń, materiały wybuchowe na terenie szkoły**

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdza zaistnienie jednej z powyższych okoliczności, uniemożliwia dostęp osób postronnych i dzieci poprzez zaangażowanie jednego z pracowników szkoły do pilnowania miejsca znaleziska oraz powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik powiadamia o zaistniałym zdarzeniu policję a także - stosownie do charakteru znalezionych materiałów lub substancji - Państwową Straż Pożarną, SANEPID i w razie potrzeby pogotowie ratunkowe.
3. W przypadku rozprzestrzeniania się substancji toksycznych ogłasza natychmiastową ewakuację wg procedury postępowania określonej, jako „Alarm o skażeniach" (sygnały dźwiękowe 10 sekundowe, powtarzane, co 25-30 sekund przez 3 minuty).
4. Jeżeli jest to możliwe, organizuje działania, powstrzymujące dalsze rozprzestrzenianie się substancji.
5. Powiadamia telefonicznie organ prowadzący oraz organ nadzoru pedagogicznego o zaistniałym zdarzeniu.
6. Sporządza notatkę dotyczącą okoliczności, miejsca i czasu zdarzenia.

ANONIMOWY TELEFON Z POGRÓŻKAMI LUB INFORMACJAMI O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH

Przez telefon z pogróżkami rozumie się przekazaną telefonicznie groźbę stworzenia sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu osób przebywających w szkole (np. o ukryciu ładunku wybuchowego, pojemnika z gazem toksycznym, podpaleniu, itp.)

PROBLEM: **pracownik szkoły otrzymał anonimowy telefon z pogróżkami**

POMOC: interwencja nauczyciela, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Po przyjęciu telefonu pracownik szkoły odnotowuje czas, treść rozmowy i ewentualne spostrzeżenia, co do osoby dzwoniącej.
2. Powiadamia dyrektora szkoły.
3. Dyrektor lub upoważniona osoba podejmuje decyzję o przeprowadzeniu ewakuacji szkoły wg procedury „Alarm o pożarze".
4. Dyrektor (lub upoważniona osoba) powiadamia policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
5. Nauczyciele pozostają z uczniami do czasu wyjaśnienia sytuacji.
6. Dyrektor o zaistniałej sytuacji powiadamia organ prowadzący szkołę oraz organ nadzoru pedagogicznego.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OTRZYMANIA PRZESYŁKI NIEWIADOMEGO POCHODZENIA

PROBLEM: **przesyłka niewiadomego pochodzenia**

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, pracowników szkoły

Podłożenie podejrzanego pakunku

Podejrzany pakunek to przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją. W przypadku podejrzenia jej otrzymania:

1) **Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku** - należy założyć, że podejrzany pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona; miejsce oznaczyć taśmą ostrzegawczą
2) **Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku** - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania
3) **Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)** - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznanej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji
4) **Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury** - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły
5) **Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji** - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku
6) **Nie używaj telefonu komórkowego** - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy
7) **Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb** - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową
8) **W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi** - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły
9) **Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu** - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych

Poniższa tabela prezentuje instrukcję postępowania w przypadku podejrzenia podłożenia na terenie szkoły ładunku wybuchowego lub podejrzanego pakunku:

Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury	Dyrektor placówki lub w przypadku jego nieobecności wicedyrektor W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona
Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego	**Stwierdzenie podejrzanego pakunku**
Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, zapamiętaj jak największą ilość szczegółów	Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku (oznakowanie taśmą ostrzegawczą)
Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje	Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku
Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury	Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)
Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji	Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury
Nie używaj telefonu komórkowego	Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia	Nie używaj telefonu komórkowego
Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb	Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi	W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi

Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu		Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu
Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę administratora budynku (wyznaczonej osoby odpowiedzialnej za uruchomienie procedury) lub sił interweniujących i zgodnie z ich wskazówkami	
Telefony alarmowe	Policja 997	Telefon alarmowy 112
Sposób powiadamiania służb	Wybierz jeden z ww. numerów. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podaj następujące informacje:	nazwę i adres szkoły
		rodzaj stwierdzonego zagrożenia
		imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
		telefon kontaktowy
		zrealizowane przedsięwzięcia
		potwierdź przyjęcie zgłoszenia i zapisz dane przyjmującego zgłoszenie
Sposób postępowania z	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z	
uczniami ze SPE	wcześniejszymi ustaleniami.	
Zarządzanie na wypadek sytuacji kryzysowej	Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.	
Obowiązki pracowników	Zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury	
	Brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury	
	Znać sygnał uruchamiający procedurę	
	Mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury i koordynację ewakuacji osób niepełnosprawnych	
	Znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury	
	Znać miejsce ewakuacji.	

	Szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury
	Stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacja kryzysową.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU LIKWIDACJI SKUTKÓW UŻYCIA ŚRODKÓW BIOLOGICZNYCH, CHEMICZNYCH I PROMIENIOTWÓRCZYCH

PROBLEM: **likwidacja skutków użycia środków biologicznych, chemicznych i promieniotwórczych**

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także z stosowania broni biologicznej (broń B, broń bakteriologiczna). W broni B ładunki bojowe są wypełnione mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, bruceloza etc.) wirusami (ospy, gorączki krwotocznej, zapalenia mózgu, wirusa HIV), toksynami (rycyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU).

Należy wówczas:

1) **zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru**
2) **natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby** - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku
3) **w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację**
4) **w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki** - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
5) **przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń** częsta

zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji

6) **powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku**
7) **do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych**
8) **oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ.

Należy wówczas:

1) **nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy**
2) **aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem**
3) **pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów**
4) **opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób**
5) **powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole** - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
6) **zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru** - rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń **– LXII LO ul. Konwiktorska 5/7**
7) **natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby** - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia

8) **jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka**
9) **po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb** - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń
10) **w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację**
11) **sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji**
12) **w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki** - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
13) **przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń** - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
14) **powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku**
15) **oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO, NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA ZACHOROWAŃ:

Należy wtedy:

1) **nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy**

2) **powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe** - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję

3) **przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się**

4) **pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów**

5) **opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób**

6) **ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły**

7) **natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby** - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia

8) **w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny**

9) **oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

Poniższa tabela prezentuje instrukcję postępowania w przypadku skażenia substancją chemiczną lub biologiczną terenu szkoły oraz zagrożenia skażeniem ww. substancjami.

Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona
Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną (np.	zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru

telefon o zamiarze ataku) gdy nie nastąpiło skażenie placówki	natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby
	w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
	w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze
	przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń
	powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
	do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji, nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych
	oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się	nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
	aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
	pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
	opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
	powiadomić administratora
	zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
	natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby

	jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
	po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb
	w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
	sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
	w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki
	przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń
	powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
	oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań:	nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
	powiadomić kierownictwo szkoły
	aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
	pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
	opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
	ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz
	pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły

	natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby	
	w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny	
	oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi	
Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę sił interweniujących i zgodnie z ich wskazówkami	
Sposób reakcji na sygnał dźwiękowy	Sygnał dźwiękowy	ewakuacja
	Sygnał dźwiękowy	wejść i pozostać w budynku
Telefony alarmowe	Policja 997 Straż pożarna 998 Pogotowie Ratunkowe 999 Telefon alarmowy 112	
Sposób powiadamiania służ	Wybierz jeden z ww. numerów. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podaj następujące informacje:	nazwę i adres szkoły
		rodzaj stwierdzonego zagrożenia
		imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
		telefon kontaktowy
		zrealizowane przedsięwzięcia
		potwierdź przyjęcie zgłoszenia i zapisz dane przyjmującego zgłoszenie
Sposób postępowania z uczniami ze SPE	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.	
Zarządzanie na wypadek sytuacji kryzysowej	Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.	
Obowiązki pracowników	Zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury	

	Brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury
	Znać sygnał uruchamiający procedurę
	Mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury i koordynację ewakuacji osób niepełnosprawnych
	Znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury
	Znać miejsce ewakuacji
	Szkolić uczniów w zakre sie postępowania na wypadek uruchomienia procedury
	Stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UŻYCIA TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH (TSP)

PROBLEM: **toksyczne środki przemysłowe**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga, dyrektora szkoły, pracowników szkoły (osoby biorące udział w akcji ratowniczej lub likwidowaniu awarii muszą być wyposażone w aparaty izolujące do ochrony dróg oddechowych oraz ubranie gazoszczelne)

1. AMONIAK NH3 – bezbarwny, silnie trujący gaz o ostrym „gryzącym" zapachu, wywołuje silne pieczenie w gardle, ślinotok, nudności, łzawienie i ból głowy, przy dużych dawkach może spowodować nieodwracalne zmiany w organizmie np. utrata wzroku, zmiany w płucach.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

a. Wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska.
b. Zdjąć skażoną odzież, ciepło okryć.
c. Zapewnić dopływ świeżego powietrza.
d. Usunąć śluz z jamy ustnej i gardła (przy zatruciu dróg oddechowych), ułożyć poszkodowanego na boku, zapewnić bezwzględny spokój i bezruch (groźba obrzęku płuc nawet do 48 godzin).
e. Podawać rozcieńczony roztwór kwasu octowego, sok z cytryny lub wodny roztwór kwasu cytrynowego, mleko (przy zatruciach droga pokarmowa).
f. Skażone oczy płukać pod bieżącą wodą około 15 minut przy podwiniętych powiekach.
g. Skórę zmywać 15 minut dużą ilością bieżącej wody.
h. Wezwać lekarza, przewozić chorego tylko w pozycji leżącej.
i. W przypadku, gdy istnieje prawdopodobieństwo utraty przytomności, poszkodowanego transportować w pozycji bocznej ustalonej.

2. CHLOR CL – gaz silnie trujący i żrący, działa głównie na drogi oddechowe i skórę, tworzy ciężki, ścielący się obłok o żółtym zabarwieniu, wywołuje podrażnienie błon śluzowych oczu, gardła i górnych dróg oddechowych, powoduje łzawienie, kichanie, ślinotok, kaszel i obrzęk płuc, może doprowadzić do śmierci.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

- Wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska.
- Zdjąć skażoną odzież, ciepło okryć.
- Ułożyć wysoko i zapewnić spokój.
- W razie zatrzymania oddechu stosować oddychanie „usta-usta", jeżeli jest taka możliwość zastosować aparat oddechowy z tlenem.
- Skażoną skórę zmyć obficie wodą z mydłem i przykryć jałowym opatrunkiem – nie zakładać opasek oparzeniowych.
- Oczy płukać dużą ilością bieżącej wody przy odwiniętych powiekach.
- Wezwać lekarza, przewozić chorego tylko w pozycji leżącej.
- W przypadku, gdy istnieje prawdopodobieństwo utraty przytomności poszkodowanego transportować w pozycji bocznej ustalonej.

3. CHLOROWODÓR HCL – bezbarwny gaz o duszącej woni, dymiący w wilgotnym powietrzu, bardzo dobrze rozpuszcza się w wodzie wydzielając przy tym znaczną ilość ciepła i tworząc kwas chlorowodorowy (kwas solny).

Objawy zatrucia przewlekłego**:** Uszkodzenie szkliwa zębów, zapalenie spojówek, przewlekłe zapalenie spojówek. Częsty kontakt z roztworem wodnym może wywołać zmiany zapalne skóry.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

- Wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska.
- Ułożyć w wygodnej pozycji półleżącej lub siedzącej.
- Zapewnić spokój i całkowity bezruch (wysiłek może spowodować obrzęk płuc).
- Chronić przed utratą ciepła.
- Podawać tlen do oddychania.
- Natychmiast wezwać lekarza.
- Zdjąć skażoną odzież, skórę zmyć dużą ilością bieżącej wody.
- Nie stosować środków zobojętniających (alkalizujących).
- Na oparzenia założyć jałowy opatrunek.
- Oczy płukać obficie pod bieżącą wodą około 15 minut.

- Konieczna pilna pomoc okulistyczna w każdym przypadku skażenia oczu.
- Zatrucie drogą pokarmową:

  - nie wywoływać wymiotów,
  - podać do picia białka jaj kurzych lub mleko,
  - nie podawać nic innego doustnie,
  - w każdym przypadku transport do szpitala pod nadzorem lekarza.

WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA /TERRORYSTY DO SZKOŁY

Terroryzm *jest najczęściej definiowany jako użycie siły lub przemocy przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i w ten sposób wymuszenie realizacji określonych celów. Do tego typu działań należą porwania dla okupu, niszczenie mienia, sabotaż, szantaż (np. poprzez wzięcie zakładników, groźbę użycia broni lub materiałów wybuchowych itp.). Terrorysta to najczęściej uzbrojony, anonimowy zamachowiec .*

PROBLEM: **terrorysta w szkole**
POMOC: interwencja nauczyciela, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

Procedura odnosi się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczy sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

Alarm powiadamiający o zagrożeniu: **dzwonek ciągły trwający 30 sekund**; odwołanie alarmu ogłoszone przez megafon.

- **Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*)** - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób

- **Wycisz i uspokój uczniów** - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę

- **Zaopiekuj się uczniami ze SPE[2] i uczniami, którzy potrzebują pomocy** - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji

- **Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony** - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia

- **Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji** - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji
- **Zasłoń okno, zgaś światło** - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego

- **Nie przemieszczaj się** - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników

- **Stań poniżej linii okien, zejdź ze światła drzwi** - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników

- **Zejdź z linii strzału, połóż się na podłodze** - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz

- **Jeżeli padną strzały, nie krzycz** - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma

- **Nie otwieraj nikomu drzwi** - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi

- **W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia** - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- **Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników

- **Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej

- **Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia** - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu

- **Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji

- **Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji

- **Nie zwracaj na siebie uwagi** - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu

- **Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców

- **Nie oszukuj terrorysty -** oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane

- **Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców

- **Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami -** wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty

- **Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana

- **Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty** - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- **Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę** - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar

- **Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji

- **Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy** - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników

- **Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników

- **Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego

- **Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami** - wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową

- **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy -** policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców

- **Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona -** w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku

- **Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku -** w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne

- **Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru -** najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA WEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W SZKOLE

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, UPRAWIA NIERZĄD, BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI

PROBLEM: **zagrożenie demoralizacją**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację.
4. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję *(specjalistę do spraw nieletnich i patologii).*
6. Podobnie szkoła powiadamia sąd lub policję, jeżeli wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, *(rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.)*, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych – art.4 §1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY PRACOWNIK SZKOŁY) ZAUWAŻY, ŻE UCZEŃ PALI PAPIEROSY

PROBLEM**: palenie papierosów**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy palącego ucznia wzywa go do zaprzestania palenia i powiadamia o danym fakcie wychowawcę ucznia lub pedagoga.
2. Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem) wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga lub psychologa lub dyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Z przeprowadzonej rozmowy sporządza się notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
3. Pedagog lub psycholog przeprowadza rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą z uczniem i postępuje zgodnie z założeniami wewnątrzszkolnego systemu oceniania, fakt ten odnotowuje w dzienniku specjalisty.
4. W przypadku powtarzania się tego zjawiska pedagog lub psycholog, w porozumieniu z wychowawcą klasy, wzywa rodziców informuje ich o tym fakcie oraz proponuje rodzicom udanie się z uczniem do specjalisty w celu uzyskania pomocy.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY PRACOWNIK SZKOŁY) PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY

PROBLEM**: picie alkoholu, zażywanie narkotyków lub dopalaczy**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga lub psychologa szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel/inny pracownik szkoły powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i pedagoga lub psychologa szkolnego.
2. Wychowawca odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/prawnych opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Sporządza notatkę o przekazaniu ucznia rodzicom.
5. Gdy rodzice/prawni opiekunowie odmówią odebrania dziecka lub kontakt z nimi jest niemożliwy, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Gdy rodzice odmawiają przyjścia do szkoły bądź kontakt z nimi jest niemożliwy, a przed przybyciem rodziców dziecko daje powody do interwencji policji (jest agresywne, daje powód do zgorszenia albo zagraża zdrowiu lub życiu innych osób), dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości [1], policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

8. Wychowawca/pedagog lub psycholog szkolny ustala okoliczności zdarzenia, sporządza notatkę o zajściu, którą podpisują rodzice/prawni opiekunowie ucznia (zapis w dzienniku).
9. Wychowawca i dyrektor szkoły ustalają wobec ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.
10. Pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologiczno – pedagogicznej dotyczącej uzależnień.
11. Zaistniałe wydarzenie jest odnotowane przez pedagoga szkolnego w teczce indywidualnej ucznia.
12. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy na terenie szkoły, to szkoła ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalistę spraw nieletnich i patologii*) lub sądu rodzinnego.

[1.] *Stężenie we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm^3.*

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK LUB DOPALACZ

PROBLEM: **znalezienie niebezpiecznej substancji na terenie szkoły**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYKI LUB DOPALACZE

PROBLEM: **podejrzenie posiadanie przez ucznia substancji przypominającej narkotyk lub dopalacz**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją.
2. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
3. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
4. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, szkoła wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2018, poz.1030) - w Polsce karalne jest:

- Posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- Wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- Udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- Wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, PODEJRZENIA ZAISTNIENIA FAKTU KRADZIEŻY NA TERENIE SZKOŁY

PROBLEM: **kradzież**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły oraz interwencja Policji

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel, który podejrzewa lub którego poinformowano o podejrzeniu zaistnienia faktu kradzieży, ustala poszkodowanego i ewentualnego sprawcę. O wyniku rozmowy informuje wychowawcę.
2. Nauczyciel w obecności innej osoby np. wychowawcy, pedagoga, dyrektora lub innego pracownika szkoły żąda, aby uczeń przekazał mu skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży jak również innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą.
3. Pracownik szkoły ***nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia***. Może to zrobić tylko policja.
4. Wychowawca klasy powiadamia rodziców/prawnych opiekunów domniemanego sprawcy o podejrzeniach i wzywa ich do niezwłocznego stawienia się w szkole. Przekazuje im uzyskane informacje i ustala sposób zadośćuczynienia poszkodowanemu.
5. Jeżeli uczeń wyda skradzioną rzecz dobrowolnie, wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym próbuje ustalić, w jaki sposób i komu uczeń skradł poszukiwaną rzecz i z ustaleń tych sporządza notatkę (zapis w klasowym zeszycie uwag), a wydaną przez ucznia rzecz przekazuje poszkodowanemu. Informuje o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów poszkodowanego.
6. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania pracownikom szkoły skradzionej rzeczy, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia.
7. Jeśli policja znajdzie u ucznia skradzioną rzecz zabiera ją oraz podejmuje dalsze postępowanie w tej sprawie.
8. W przypadku, kradzieży rzeczy wartościowych (pieniądze, złota biżuteria, itp.) wychowawca stosuje karę regulaminową oraz powiadamia o problemie pedagoga i dyrektora szkoły. Dyrektor informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów

poszkodowanego oraz wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów domniemanego sprawcy w celu przeprowadzenia z nimi rozmowy odnośnie zachowania dziecka i zobowiązania ich do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Jednocześnie zgłasza sprawę policji.

9. W przypadku niestawienia się rodziców/prawnych opiekunów do szkoły dyrektor zawiadamia policję lub sąd rodzinny, celem podjęcia działań zmierzających do zdiagnozowania przyczyn powstania problemu.
10. Szkoła nie odpowiada za utratę wartościowych rzeczy ucznia będących przedmiotem kradzieży.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI NA WYPADEK UJAWNIENIA AGRESJI (BÓJKI, WULGARNEGO ZACHOWANIA, USZKODZENIA CIAŁA)

PROBLEM**: przejawy agresji fizycznej - naruszenia nietykalności fizycznej innych osób i swojej, przejawy agresji psychicznej - naruszenia godności osobistej innych osób**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. *Każdy pracownik szkoły*, który zaobserwował objawy agresji i przemocy rówieśniczej lub, który został o nich poinformowany - reaguje na nie. Udziela pierwszej pomocy przedmedycznej, jeśli zachodzi taka potrzeba. Powiadamia wychowawcę, sprawcy i poszkodowanego
2. *Wychowawca* poszkodowanego i sprawcy przeprowadza z uczniem rozmowę wyjaśniająco-ostrzegawczą. Odnotowuje w teczce klasy zaistniałą sytuację. Otacza opieką ofiarę zajścia wspólnie z pedagogiem szkolnym. Informuje rodziców o udziale uczniów w zajściu, uzyskanych wyjaśnieniach i podjętych przez szkołę krokach.
3. *Wychowawca* wraz z pedagogiem planują i przeprowadzają działania mające na celu zmianę zachowania ucznia. Wychowawca również udziela agresorowi nagany zgodnie ze statutem szkoły.
4. *Pedagog szkolny* od początku zajścia ściśle współpracuje z wychowawcą. Udziela wsparcia psychicznego ofierze i agresorowi.
5. *Pielęgniarka* udziela pierwszej pomocy medycznej ofiarom agresji fizycznej (np. bójka). W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) wzywa karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców.
6. *Dyrektor* wyznacza osobę, która ma sprawować opiekę nad uczniem do czasu nadejścia pomocy medycznej. W przypadku nieobecności pielęgniarki szkolnej wzywa lekarza, który ma udzielić pierwszej pomocy.
7. Dyrektor wspólnie z wychowawcą i pedagogiem prowadzi postępowanie wyjaśniające, ofierze agresji udziela informacji o możliwościach dochodzenia praw poprzez indywidualne zgłoszenie.
8. W sytuacji, gdy dany uczeń lub grupa uczniów notorycznie bije się, wulgarnie zachowuje się wychowawca wzywa rodziców/prawnych opiekunów uczniów popadających notorycznie w konflikty z kolegami i zgłasza sprawę pedagogowi, który wspólnie z rodzicami/prawnymi opiekunami i wychowawcą podejmują działania naprawcze.

9. Jeżeli rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub nie stawiają się do wychowawcy ten zgłasza sprawę do dyrektora, który pisemnie wzywa rodziców/prawnych opiekunów do stawienia się do szkoły.
10. W przypadku niestawienia się rodziców/prawnych opiekunów do szkoły na pisemne wezwanie dyrektora lub w sytuacji powtarzających się aktów agresji i przemocy ze szczególną brutalnością, dyrektor zawiadamia policję lub sąd rodzinny, celem podjęcia działań, celem zdiagnozowania przyczyn niemożliwości rozwiązania problemu.
11. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.) a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia policję lub sąd rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
12. W przypadku, gdy agresja jest skierowana na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca (pedagog) wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania. Informuje dyrektora szkoły i rodziców.
13. W poważnych przypadkach obowiązują procedury postępowania obowiązujące w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

PROBLEM**: czyn karalny, przestępstwo**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, po stwierdzeniu, że uczeń dopuścił się złamania prawa niezwłocznie powiadamia o tym dyrektora szkoły, a ten wychowawcę klasy sprawcy.
2. Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia – sprawcy (w razie nieobecności wychowawcy czynność tą wykonuje osoba wskazana przez dyrektora).
5. Dyrektor lub inna osoba z zespołu kierowniczego szkoły niezwłoczne powiadamia policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Osoba, która stwierdziła lub dowiedziała się o złamaniu prawa, po powiadomieniu dyrektora oraz doprowadzeniu sprawcy do pedagoga zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa, lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk)

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIA, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

PROBLEM: **uczeń ofiarą czynu karalnego**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń,
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
3. Powiadomienie rodziców ucznia,
4. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112.

UWAGA:

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w „Procedurach (...)" albo, gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji, w których obecność policji jest konieczna.

Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi lub uzgodniona z pedagogiem i psychologiem.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UDZIAŁU UCZNIA W GRUPACH DESTRUKTYWNYCH (NP. SEKTY, PSEUDOKIBICE, GRUPY PRZESTĘPCZE, SUBKULTURY)

PROBLEM: **zagrożenie demoralizacją**

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Powiadomić wychowawcę klasy.
2. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami, powinien udokumentować rozmowę.
3. Wychowawca powiadamia rodziców lub opiekunów prawnych; zaprasza ich do współpracy nad rozwiązaniem problemu.
4. Wychowawca organizuje zespół do pracy nad problemem - w skład którego wchodzą specjaliści szkolni i/lub dyrektor szkoły.
5. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców, lub braku efektów prowadzonych działań, powiadomić pisemnie sąd rodzinny lub Policję oraz dostarczyć sądowi lub Policji dokumentację z przeprowadzonych działań szkoły i zespołu.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZESTĘPCZOŚCI SEKSUALNEJ W TYM GWAŁT, ZMUSZANIE DO INNYCH CZYNNOŚCI SEKSUALNYCH, (NP. MOLESTOWANIE)

PROBLEM: **przestępczość seksualna**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, Policji

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Zapewnić bezpieczeństwo.
2. W razie potrzeby udzielić pierwszej pomocy.
3. Oddzielić poszczególnych sprawców od siebie i od ofiar; zachować dyskrecję; zabezpieczyć miejsce zdarzenia i ewentualne przedmioty związane ze zdarzeniem, ograniczyć do minimum kontakt osób postronnych ze śladami zdarzenia.
4. Powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
5. W razie konieczności wezwać pogotowie ratunkowe (999).
6. Powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów sprawców i ofiar (w przypadku podejrzenia, iż sprawca jest jeden z rodziców, rodziców powiadamia Policja, a nie szkoła.
7. Powiadomić policję (997).
8. Zapewnić bezpieczeństwo uczestnikom poprzez odizolowanie(w miarę możliwości ująć sprawców).
9. Udzielić wsparcia emocjonalnego np. zapewnić opiekę psychologa. *Policja i nauczyciel nie ma prawa przesłuchać ofiary poniżej 15 roku życia.*
10. Powiadomić organy nadzoru i tworzyć dokumentację związaną ze zdarzeniem.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O WYŁUDZANIU LUB ZASTRASZANIU

PROBLEM: **wyłudzanie lub zastraszanie**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Osoba interweniująca powiadamia wychowawcę klasy (jeśli nie jest obecny pedagoga lub dyrektora).
2. Wychowawca klasy powiadamia rodziców lub prawnych opiekunów ucznia poszkodowanego jak i sprawcy.
3. Przeprowadzenie rozmów ze sprawcą i osobą poszkodowaną w obecności dyrektora szkoły (lub pedagoga).
4. Przeprowadzić rozmowy z rodzicami ucznia poszkodowanego i sprawcy wyłudzenia lub zastraszenia.
5. Decyzją dyrektora szkoły i po konsultacjach z rodzicami powiadomić Policję, która w dalszej kolejności prowadzi postępowanie wyjaśniające.
6. Jeśli uczeń objęty jest dozorem kuratora sądowego, to pedagog informuje go o przypadkach zastraszania lub wyłudzania przez ucznia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA W PRZYPADKU POJAWIENIA SIĘ OSOBY OBCEJ NA TERENIE SZKOŁY

PROBLEM: **obcy na terenie szkoły i związane z tym zagrożenia**

POMOC: interwencja pracownika szkoły, który spotkał obcą osobę

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Osoby obce wchodzące na teren szkoły powinny wpisać się do Księgi wejść. Każdy pracownik szkoły, który zobaczy nieznaną osobę na terenie szkoły powinien:
   - dowiedzieć się o cel pobytu danej osoby,
   - jeśli jest to rodzic/opiekun prawny ucznia - kieruje taką osobę do nauczyciela, którego ten poszukuje lub do pokoju nauczycielskiego,
   - informuje daną osobę o godzinie rozpoczęcia najbliższej przerwy śródlekcyjnej,
   - w innym wypadku kieruje tę osobę do sekretariatu bądź dyrektora szkoły.
   - gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, prosimy ją o opuszczenie szkoły,
   - gdy zachowuje się agresywnie i stwarza zagrożenie, należy podjąć próbę wyprowadzenia tej osoby z terenu szkoły,
   - gdy osoba odmawia wyjścia, wzywamy pomoc i powiadamiamy dyrektora szkoły.
2. Dyrektor podejmuje decyzję o wezwaniu policji.

UWAGA:

Każdy, kto nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły jest osobą obcą. Do Księgi wejść nie muszą każdorazowo wpisywać się <u>osoby poznane wcześniej</u> - jako rodzice lub opiekunowie uczniów udające się do świetlicy szkolnej, lub oddziału przedszkolnego.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI NA WYPADEK NIEWŁAŚCIWEGO ZACHOWANIA SIĘ UCZNIÓW WOBEC NAUCZYCIELI I INNYCH PRACOWNIKÓW SZKOŁY

PROBLEM: **niewłaściwe zachowanie się uczniów wobec pracowników szkoły (zniewaga, zniesławienie naruszenie nietykalności cielesnej, zmuszanie do określonego zachowania, groźba karalna)**

POMOC: interwencja nauczyciela lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Pokrzywdzony nauczyciel lub pracownik szkoły zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, pedagogowi szkolnemu lub dyrekcji szkoły.
2. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im informacje o zaistniałej sytuacji. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania i przeproszenia nauczyciela lub innego pracownika szkoły na forum klasy lub wszystkich uczniów szkoły, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Z przeprowadzonej rozmowy sporządza notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
3. W przypadku niestawienia się rodziców/prawnych opiekunów do szkoły na pisemne wezwanie dyrektora, dyrektor zawiadamia policję lub sąd rodzinny, celem podjęcia działań zmierzających do zdiagnozowania przyczyn niemożności rozwiązania tego problemu.
4. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem itp.) a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia policję lub sąd rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
5. W poważnych przypadkach obowiązują procedury postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego nauczyciela lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY UCZESTNIK WYCIECZKI) PODEJRZEWA, ŻE NA WYCIECZCE SZKOLNEJ ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY

PROBLEM**: picie alkoholu, zażywanie narkotyków lub dopalaczy**

POMOC: interwencja kierownika wycieczki, opiekunów wycieczki, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego uczestnika wycieczki

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel/inny uczestnik wycieczki powiadamia o swoich przypuszczeniach kierownika wycieczki.
2. Kierownik/opiekun wycieczki odizolowuje ucznia od reszty uczestników wycieczki, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Kierownik wycieczki zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/prawnych opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia z wycieczki szkolnej. Sporządza notatkę o przekazaniu ucznia rodzicom.
5. Gdy rodzice/prawni opiekunowie odmówią odebrania dziecka z wycieczki lub kontakt z nimi jest niemożliwy, o pozostaniu ucznia na wycieczce czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i kierownik wycieczki w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Gdy rodzice odmawiają przybycia na miejsce zdarzenia bądź kontakt z nimi jest niemożliwy, a przed przybyciem rodziców dziecko daje powody do interwencji policji (jest agresywne, daje powód do zgorszenia albo zagraża zdrowiu lub życiu innych osób), kierownik wycieczki w porozumieniu z dyrektorem szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości,[1] policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

8. Kierownik wycieczki ustala okoliczności zdarzenia, sporządza notatkę o zajściu, którą podpisują rodzice/prawni opiekunowie ucznia.
9. Wychowawca i dyrektor szkoły ustalają wobec ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.
10. Pedagog szkolny przekazuje rodzicom informację o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologiczno – pedagogicznej dotyczącej uzależnień.
11. Zaistniałe wydarzenie jest odnotowane przez pedagoga szkolnego w teczce indywidualnej ucznia.
12. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy na wycieczce szkolnej, to szkoła ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalistę spraw nieletnich i patologii*) lub sądu rodzinnego.

[1].Stężenie we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm^3.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL (INNY PRACOWNIK SZKOŁY) PODEJRZEWA, ŻE NA IMPREZIE SZKOLNEJ LUB DYSKOTECE SZKOLNEJ ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY

PROBLEM**: picie alkoholu, zażywanie narkotyków lub dopalaczy**

POMOC: interwencja wychowawcy, opiekuna imprezy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel – opiekun imprezy szkolnej/inny pracownik szkoły powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca odizolowuje ucznia od reszty uczestników imprezy/dyskoteki szkolnej, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/prawnych opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia z imprezy szkolnej. Sporządza notatkę o przekazaniu ucznia rodzicom.
5. Gdy rodzice/prawni opiekunowie odmówią odebrania dziecka lub kontakt z nimi jest niemożliwy, o pozostaniu ucznia na imprezie szkolnej czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Gdy rodzice odmawiają przyjścia na miejsce zdarzenia bądź kontakt z nimi jest niemożliwy, a przed przybyciem rodziców dziecko daje powody do interwencji policji (jest agresywne, daje powód do zgorszenia albo zagraża zdrowiu lub życiu innych osób), dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji.
7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości,[1] policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

8. Wychowawca/pedagog szkolny ustala okoliczności zdarzenia, sporządza notatkę o zajściu, którą podpisują rodzice/prawni opiekunowie ucznia (zapis w dzienniku).
9. Wychowawca i dyrektor szkoły ustalają wobec ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.
10. Pedagog szkolny przekazuje rodzicom informację o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologiczno – pedagogicznej dotyczącej uzależnień.
11. Zaistniałe wydarzenie jest odnotowane przez pedagoga szkolnego w teczce indywidualnej ucznia.
12. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu narkotyków lub dopalaczy na imprezie szkolnej/dyskotece szkolnej, to szkoła ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalistę spraw nieletnich i patologii*) lub sądu rodzinnego.
13. Spożywanie alkoholu na imprezie szkolnej/dyskotece szkolnej przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

[1.] Stężenie we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm^3.

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO

W przypadkach wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa, zwłaszcza wobec naruszenia prawa, szkoła stawia na otwartość w działaniu, szybką identyfikację problemu - określenie szkodliwych lub niezgodnych z prawem zachowań - i jego rozwiązywanie adekwatnie do poziomu zagrożenia, jakie wywołało w szkole.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIENIA CYBERPRZEMOCY W SZKOLE

PROBLEM: przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań okres lanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURA:

1. **Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenie** - Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy.

- Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić , że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność . Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnego stawania się ofiarą czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).
- Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo).

W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość /powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu nie dopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę

cyberprzemocy).

2. Analiza okoliczności i zabezpieczenie dowodów - Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.

3. Identyfikacja sprawcy(ów) często jest możliwa dzięki zebranym materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc.

Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK)

4. Aktywność wobec sprawcy/sprawców zdarzenia - Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy).

Cyberprzemoc podlega sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły.

5. Aktywność wobec ofiar - W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobił ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć, w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że szkoła nie toleruje przemocy i że zostaną podjęte odpowiednie procedury interwencyjne. Należy poinformować ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo.

Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą,

zadbaniu o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku).

Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać ” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.

W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców/opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.

W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.

6. Aktywność wobec świadków - Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, zwłaszcza, jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc. W trakcie rozmowy ze świadkami należy okazać zrozumienie i empatię dla ich uczuć – obawy przed przypięciem łatki „donosiciela”, strachu przed staniem się kolejną ofiarą sprawcy itp.

7. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje z statutu i/lub regulaminu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia).

Kontaktu z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie odpowiada dyrektor szkoły.

8. Kontakt z dostawcą usługi może być wskazany w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania stymuluje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektro

NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB

WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY - PROCEDURA REAGOWANIA

PROBLEM: Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, iż podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści (np. usługi premium SMS). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURA:

1. **Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenie** Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub Szkolnym Mentorem Bezpieczeństwa Cyfrowego. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.

2. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić

kontynuację procederu naruszania prywatności - w działaniu tym ucznia i/lub jego rodzica/opiekuna prawnego powinien wspierać Szkolny Mentor Bezpieczeństwa Cyfrowego.

Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów *online* lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.

3. W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć i przekazać Policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna Policja.

W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo – edukacyjnych uzgodnionych rodzicami.

4. Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej.

Celem takich działań winno być nie tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez ucznia na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła winna podjąć niezależnie od powiadomienia Policji/ sądu rodzinnego.

Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcy prawnego.

5. Ofiary incydentów należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi - opieką pedagogiczno-psychologiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta

w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

6. Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko penalizacji.

7. Gdy naruszenie prywatności, czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice dzieci winni o nim powiadomić Policję.

ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA DZIECI W ZWIĄZKU Z NADMIERNYM KORZYSTANIEM Z INTERNETU – PROCEDURA REAGOWANIA

PROBLEM: Infoholizm (siecioholizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali

społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności, oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych.
POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, psychologa

PROCEDURA:
1. Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej. Kluczowe są tutaj pozostałe objawy wskazane wyżej.
Nauczyciele w szkole także powinni zainteresować się przypadkami dzieci nieangażujących się w życie klasy, a poświęcającymi wolne chwile na kontakt *online* lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy. Rzadziej zgłoszeń można się spodziewać od rówieśników dziecka nadmiernie korzystającego z sieci.
2. Reakcja szkoły powinna polegać w pierwszych krokach na ustaleniu skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu - z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bez – wyłącznie w szkole. W początkowej fazie popadania w uzależnienie do Internetu należy koncentrować się na wsparciu udzielonym w rodzinie i w szkole (psycholog/pedagog szkolny, wychowawca).
3. Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką przez pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym jej etapem będzie rozmowa (rozmowy) ze specjalistą, która pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia w nałóg (np. sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku. Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z Internetu powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane przez psychologa szkolnego. Czasem warto w tym zakresie skorzystać z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Dziecku w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny - o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych muszą zostać powiadomieni wszyscy uczący go i oceniający nauczyciele.

O ile nie wiedzą o problemie swojego dziecka, niezbędne jest powiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych dziecka i omówienie z nimi wspólnych rozwiązań. Tylko synergiczne współdziałanie rodziców i szkoły może zagwarantować powodzenie podejmowanych działań wspierających dziecko.

4. Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o codzienne wsparcie dla dziecka dotkniętego problemem, a także o informowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.

5. W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko powinno zostać skierowane przez szkołę, w bliskiej współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. W części przypadków może się okazać konieczna diagnoza i terapia lekarska.

NAWIĄZYWANIE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW W INTERNECIE - UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIĄ - PROCEDURA REAGOWANIA

PROBLEM: Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych,

skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, psychologa

PROCEDURA:

1. Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili". W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim - na Policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary.

Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji - szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu *online*, przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.

2. Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).

Jednocześnie – bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.

3. Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet.

4. Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ew. świadkami.

5. W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej należy przed wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców.

Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/ pedagoga/psychologa/osobę ze szkoły, do której dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji. Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.

Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.

6. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.

7. W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego.

8. W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE, NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD NIEPRAWDZIWYCH, SZKODLIWOŚĆ REKLAM – PROCEDURA REAGOWANIA

PROBLEM: **Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę tez publikowanych w forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiąganie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających temat „ściąg" i „bryków"), a także utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, psychologa

PROCEDURA:

1. Uczniowie nie umiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie winni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często taka postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez oceniającego je nauczyciela.

2. Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych, każdorazowo winno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i sprostowane. Przypadki spektakularne powinny być archiwizowane przez nauczycieli i wykorzystywane podczas zajęć z edukacji medialnej (informacyjnej).

3. Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i - w miarę możliwości – rozpowszechnienie ich w Internecie, w portalach o zbliżonej tematyce.

4. Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne - edukację medialną (informacyjną), zarówno w formie zajęć pozalekcyjnych, jak i w trakcie lekcji przedmiotów nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego, wychowania w rodzinie) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole. Zajęcia w szkole mogą mieć charakter kilkuminutowych elementów edukacji medialnej wplecionej w lekcje o innej tematyce i/lub lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji medialnych

PROCEDURA REAGOWANIA - ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO

PROBLEM: **Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochopnego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. *copyright trolling*)**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, psychologa

PROCEDURA:

1. W zależności od okoliczności oraz zaawansowania problemu, w którym doszło do ujawnienia sprawy, zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego np. wezwania z Policji lub prokuratury). Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd. w zależności od wagi sprawy.

Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochopnego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemanych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane.

Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach internetowych szkoły, poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów. W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego - dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno-wychowawczej poprzez organizację lekcji na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.

2. Należy zebrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.)

- wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku)

Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami celem ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.

Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy powoływane tam dowody nie zostały zmanipulowane.

3. Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być Policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich rolach ani też wkraczać w ich kompetencje. Szkoła powinna skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując otrzymanie zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje tę konkretną sytuację.

4. Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.

5. Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub inne kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń. Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.

6. Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać ich zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.

7. Ponieważ, co do zasady dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamiać Policję lub składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora, szkoła powinna zaangażować się natomiast przede wszystkim w ułatwianie zakończenia sporu bez takiej eskalacji.

8. Zależnie od okoliczności, może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary przy kontakcie z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).

ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, KOMPUTERÓW I ZASOBÓW ONLINE – PROCEDURA REAGOWANIA

PROBLEM: **ataki przez wirusy, robaki i trojany, ataki na zasoby sieciowe (hakerstwo) oraz zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników np. używanie łatwych do odgadnięcia haseł, pozostawianie komputerów włączonych bez opieki, czy brak zabezpieczeń na wypadek braku energii elektrycznej.**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, psychologa

PROCEDURA:

1. W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę dowodów w formie elektronicznej.

2. Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W sytuacji, gdy incydent spowodował szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych należy powiadomić Policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.

3. Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.

4. O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.

5. W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent na Policji.

6. W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie

PROCEDURA REAGOWANIA - DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH

PROBLEM: **Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawoływanie do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych)**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, psychologa

PROCEDURA:

1. Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję

2. W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku. Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.

3. Działania wobec sprawców zdarzenia - W przypadku udostępniania (szerowania, dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/ niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłowić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działania. Działania szkoły

powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.

4. **Aktywność wobec ofiar zdarzenia -** Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W jej trakcie należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści. Należy koniecznie powiadomić ich rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach z wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz udzielającymi wsparcia.

W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podsuwanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego. Np. kontakty z osobami handlującymi narkotykami czy proces rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.

5. Aktywność wobec świadków - W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.

6. W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomić Policję.

7. Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

ZDROWIE

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYPADKU UCZNIA W SZKOLE

PROBLEM: **wypadek**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrekcji lub innego pracownika szkoły, pedagoga szkolnego, pielęgniarki

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu

Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły.

Jej nieudzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną.

W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.

2. Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy, społecznego inspektora pracy, organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz radę rodziców.

O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego. Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia rodziców / opiekunów prawnych ucznia o wypadku. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego lub potrzebę wcześniejszego

przyjścia rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.

W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu, należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.

Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.

Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.

Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

3. Zespół powypadkowy

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W jego skład wchodzi z zasady pracownik odpowiedzialny za służby bezpieczeństwo i higienę pracy. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby BHP, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.

Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za BHP w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

4. Postępowanie powypadkowe

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową
- rozmawia z uczniem (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania
- rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie - przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia - świadka i jego rodziców

- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku – protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.
- nauczyciel/wychowawca omawia z uczniem i klasą wypadek i zaleca środki zapobiegawcze/ profilaktyczne

Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia oraz dla organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).

Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się: poszkodowanego pełnoletniego i rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów). Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu). Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebranym materiałem dowodowym Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych

czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

6. Dokumentacja

Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY DZIECKO JEST OFIARĄ LUB UCZESTNIKIEM PRZEMOCY DOMOWEJ

PROBLEM: **przemoc w domu**

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Sporządzenie notatki o okolicznościach zdarzenia.
2. Poinformować pisemnie sąd rodzinny z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną, oraz przekazać zgromadzone dokumenty.
3. Powyższe informacje przesłać do ośrodka pomocy społecznej (Niebieska Karta)
4. Współpracować z organizacjami specjalistycznymi, (poradnie, świetlice, ośrodki wsparcia i interwencji kryzysowej).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI GROŹBY, SYGNAŁU LUB ZACHOWANIA SAMOBÓJCZEGO UCZNIA

PROBLEM: **próba samobójcza**

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga, psychologa szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia.
2. Nie pozostawiaj ucznia samego.
3. Usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru.
4. Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce.
5. Zbierz wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia.
6. Dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, np. wg. klucza:

RYZYKO UMIARKOWANE	**DUŻE RYZYKO**	**RYZYKO EKSTREMALNE**
NP. UCZEŃ MÓWI O SAMOBÓJSTWIE, NIE MÓWI JAK TO ZROBI, NIE BYŁO WCZEŚNIEJSZYCH PRÓB	NP. WYSTĄPIŁY CZYNNIKI PRZEDWYPADKOWE UCZEŃ MÓWI JAK TO ZROBI, BYŁY WCZEŚNIEJSZE PRÓBY	NP. WYSTĄPIŁY WSKAŹNIKI PRZEDWYPADKOWE UCZEŃ DOKONAŁ SAMOOKALECZENIA PODJĄŁ INNE DZIAŁANIA ZAGRAŻAJĄCE ZDROWIU ŻYCIU

10. Zawiadom dyrekcję szkoły i psychologa lub pedagoga szk..
11. Wezwij pomoc (Pogotowie, Policję, Straż) jeśli potrzeba.
12. Zadbaj, aby interwencja służb przebiegła dyskretnie.
13. Zawiadom wychowawcę i poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka).
14. Powiadom rodziców lub opiekunów prawnych i poinformuj ich o konieczności zapewnienia dziecku stałej opieki, sporządź notatkę służbową (w przypadku odmowy rodziców powiadom sąd rodzinny, a w sytuacji realnego zagrożenia wezwij Policję).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA NA WYPADEK UCZENNICY W CIĄŻY

PROBLEM: **uczennica w ciąży**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Dyrektor szkoły przeprowadza z rodzicami/prawnymi opiekunami rozmowę, podczas której ustala działania podejmowane przez nauczycieli i dyrektora szkoły.
2. Zespół w składzie: dyrektor, wychowawca, nauczyciele przedmiotów w porozumieniu z rodzicami przygotowują program pomocy niezbędnej do uzyskania sukcesu edukacyjnego, dostosowują wymagania edukacyjne oraz warunki pomocy do możliwości psychofizycznych i sytuacji pozaszkolnej uczennicy.
3. Pedagog/psycholog szkolny opracowuje plan wsparcia psychologicznego dla uczennicy do wspólnej realizacji z jej rodzicami i nauczycielami przedmiotowymi.
4. W razie potrzeby szkoła podejmuje kroki wsparcia materialnego (współpraca z OPS, instytucjami charytatywnymi).
5. W przypadku, gdy uczennica nie ukończyła 15 roku życia, dyrektor szkoły powiadamia prokuraturę o zaistniałym przestępstwie (art. 200 §1 kodeksu karnego). Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI EPIZODU PSYCHOTYCZNEGO UCZNIA

PROBLEM: **epizod psychotyczny***

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga, psychologa szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nie pozostawiaj ucznia samego.
2. Reaguj spokojnie, łagodnie.
3. Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce.
4. Na ile to możliwe, nie nagłaśniaj w szkole informacji o zdarzeniu.
5. Zawiadom rodziców i pogotowie ratunkowe (999, 112).
6. Zawiadom dyrekcję szkoły i psychologa szk.

* ***Epizod psychotyczny*** *– każde „dziwne”, trudne do jednoznacznego wytłumaczenia zachowanie dziecka, które może mieć podłoże chorobowe, związane z zaburzeniem jakiegoś obszaru psychiki, ale nie musi. Nie jest istotne, jaka jest prawdziwa przyczyna incydentu, przynajmniej w pierwszej gorącej fazie postępowania. Rzetelna diagnoza jest domeną osób specjalizujących się w tym zakresie i to im należy powierzyć to zadanie.*

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA WSZAWICY/ ŚWIERZBU

PROBLEM: wszawica/ świerzb

POMOC: interwencja pielęgniarki, dyrektora szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

Odpowiedzialność Dyrektora za zapewnienie dzieciom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole wymaga podjęcia odpowiednich działań w celu unikniecia dalszego szerzenia się zakażenia na inne dzieci, we współpracy z rodzicami i pielęgniarką szkolną

W przypadku stwierdzenia wszawicy/ świerzbu w szkole:

1. Dyrektor szkoły zarządza przeprowadzenie przez pielęgniarkę kontroli czystości skóry głowy/ skóry ciała u wszystkich dzieci w grupie lub w klasie z zachowaniem zasad intymności. Kontrola może zostać przeprowadzona również z inicjatywy pielęgniarki.
2. Pielęgniarka zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych/ zgłoszenia się do lekarza. W razie potrzeby informuje o sposobach zwalczania wszawicy. Może przekazać przygotowane wcześniej materiały informacyjne. Podczas rozmowy zachowuje zasady dyskrecji.
3. Pielęgniarka informuje dyrektora szkoły o wynikach kontroli i skali zjawiska.
4. Dyrektor lub inna wyznaczona osoba (wicedyrektor, wychowawca klasy) informuje wszystkich rodziców o stwierdzeniu wszawicy/ świerzbu w szkole. Zaleca:
    a. podjęcie kuracji/ leczenia,
    b. codzienna kontrolę skóry głowy/ skóry ciała.
5. W przypadku, kiedy rodzice zgłoszą trudności w przeprowadzaniu kuracji (np.: brak środków na zakup preparatu), Dyrektor szkoły we współpracy z Ośrodkiem pomocy społecznej, udziela rodzicom niezbędnej pomocy.
6. Pielęgniarka po upływie 7 – 10 dni kontroluje stan czystości skóry głowy dzieci po przeprowadzeniu zabiegów higienicznych/ po przeprowadzonym leczeniu.
7. W sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań, pielęgniarka zawiadamia o tym dyrektora w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków (zawiadomienie Ośrodka pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacja funkcji opiekuńczej przez rodziców dziecka oraz udzielenie potrzebnego wsparcia).

PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły:

1. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego,
2. pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności,
3. budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych,
4. przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi,
5. traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
6. uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
7. uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
8. motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
9. rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka,
10. dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów,
11. motywowanie do aktywności.

W sytuacji, gdy w szkole jest uczeń **przewlekle chory**, rodzic powinien powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły i wychowawcę.

1. Wychowawca powinien pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
2. Dyrektor powinien zorganizować szkolenie lub napisać informację dla kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
3. W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły ustalić procedury postępowania w stosunku do chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania;
4. Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

5. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

DZIECKO Z ASTMĄ

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

OBJAWY

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasilona możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący. Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje. W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wziewnie lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund. Po wykonaniu pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia. W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich

NAKAZY

1. Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
2. Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3. Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4. W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

ZAKAZY

1. Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.

2. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
3. Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
4. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

OGRANICZENIA

1. Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
2. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotację od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

OBSZARY DOZWOLONE I WSKAZANE DLA DZIECKA

1. Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego. Wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
2. Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
3. Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
4. Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
5. Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych. Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

DZIECKO Z CUKRZYCĄ

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi - większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 – ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie. W chwili obecnej, w warunkach pozaszpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy). Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiekolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji.

Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii. W szkolnym gabinecie higienistki szkolnej dziecko z cukrzycą może spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

OBJAWY HIPOGLIKEMII - niedocukrzenia:

1. Bladość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
2. Ból głowy, ból brzucha.
3. Szybkie bicie serca.
4. Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
5. Osłabienie, zmęczenie.
6. Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
7. Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
8. Napady agresji lub wesołkowatości.
9. Ziewanie/senność.
10. Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
11. Zmiana charakteru pisma.
12. Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
13. Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
14. Drgawki.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ – dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

1. Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
2. Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód.

NIE WOLNO

1. Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).

2. Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
3. Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO - CIĘŻKIEJ - dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1. Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
2. Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w 1 szklanki wody, coli, soku).
3. Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ – dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki. Dziecku, które jest nieprzytomne

1. NIE WOLNO podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!:
2. Układamy dziecko na boku.
3. Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
4. Wzywamy pogotowie ratunkowe.
5. Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
6. Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U dzieci leczonych pompą:

1. Zatrzymaj pompę.
2. Potwierdź hipoglikemię.
3. Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
4. Odczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.
5. Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.
6. Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia. Po epizodzie hipoglikemii

nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

OBJAWY HIPERGLIKEMII

1. Wzmożone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
2. Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
3. Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia. Jeżeli do ww. objawów dołączą: ból głowy, ból brzucha, nudności i wymioty, ciężki oddech- może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

Należy wtedy bezzwłocznie:

1. Zbadać poziom glukozy.
2. Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII

1. Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
2. Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
3. Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),
4. W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

1. Pen – „wstrzykiwacz” z insuliną.
2. Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
3. Nakłuwacz z zestawem igieł.
4. Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
5. Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
6. Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
7. Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
8. Telefon do rodziców.

9. Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
10. Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą – każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1. Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
2. Możliwość podania insuliny.
3. Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
4. Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
5. Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
6. Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
7. Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

DZIECKO (DOROSŁY) Z PADACZKĄ

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotne uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

Napady pierwotnie uogólnione

1. Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.
2. Napady atoniczne – napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
3. Napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
4. Napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
5. Napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
6. Napady miokloniczne - charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe:

1. Napady częściowe z objawami prostymi –świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.
2. Napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp..

Napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego). Zespoły padaczkowe wieku dziecięcego - zespół Westa, zespół Lennoxa-Gastauta, dziecięca padaczka nieświadomości (piknolepsja), padaczka Rolanda, młodzieńcza padaczka nieświadomości, zespół Janza, padaczka odruchowa, omdlenia odruchowe, napady rzekomopadaczkowe. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków.

Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY

1. Przede wszystkim zachować spokój.
2. Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
3. Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
4. Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO

1. Podnosić pacjenta.
2. Krępować jego ruchów.
3. Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narażone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

DZIECKO Z HEMOFILIĄ

Hemofilia jest wrodzoną skazą krwotoczną związaną z niedoborem czynnika VIII lub IX krzepnięcia krwi. W zależności od tego rozróżniamy hemofilię A lub B.
Ciężka postać hemofilii – występują krwawienia do mięśni i stawów, duże podskórne wylewy, krwawienia z nosa. Krwawienia wewnętrzne są bolesne. Początkowym objawem może być uczucie rozpierania w stawie, drętwienia, mrowienia. Najlepiej, jeżeli wówczas zostanie podany koncentrat czynnika krzepnięcia krwi. Jeżeli leczenie zostanie odroczone powiększa się objętość stawu, pojawia się silna bolesność oraz przykurcz w stawie. Umiarkowana i łagodna postać choroby – krwawienia są mniej częste, nie powodują zwykle trwałych zmian w stawach, zwykle wyraźny uraz poprzedza krwawienie. Choroba nie ma wpływu na funkcjonowanie społeczne ani nie wpływa negatywnie na rozwój intelektualny. Funkcjonowanie emocjonalne może nie być zaburzone. Jednak, zwłaszcza w ciężkiej postaci choroby, dziecko może czuć się gorsze, ponieważ nie może robić tego wszystkiego, co dziecko zdrowe np. grać w piłkę nożną. Wie, że może to spowodować krwawienie do stawu lub mięśni i związany z tym ból, konieczność leczenia dożylnego, czasami hospitalizacji.

NAKAZY, ZAKAZY, OGRANICZENIA:

1. Dziecko nie powinno być narażone na urazy spowodowane np. śliską podłogą, przepychającym się tłumem dzieci ,
2. W szkole musi mieć do chodzenia wygodne obuwie usztywniające staw skokowy, na nie śliskiej podeszwie,
3. Jeżeli dziecko jest sprawne ruchowo może biegać i skakać,
4. Inne dzieci muszą wiedzieć, że nie można chorego kolegi bić, popychać, podstawiać mu nogi,
5. Udział w lekcjach wf musi być ograniczony – bezpieczna jest gimnastyka, pływanie i gra w ping-ponga,
6. Dziecko może bez ograniczeń rysować, lepić z gliny, malować,
7. Należy rozwijać te sfery aktywności intelektualnej i ruchowej dziecka, w których ono się wyróżnia, dziecku choremu na hemofilię nie wolno podawać żadnych leków domięśniowo, ani stosować preparatów kwasu acetylosalicylowego

NA CO NALEŻY ZWRACAĆ UWAGĘ W SZKOLE:

1. Nagłe dolegliwości bólowe ze strony kończyn dolnych lub górnych, utykanie,
2. Bóle brzucha lub głowy, wymioty,
3. Krwawienie z jamy ustnej lub nosa, zblednięcie dziecko chore na hemofilię nie wymaga specjalnego traktowania przez nauczyciela w klasie. Powinno brać udział w wycieczkach

szkolnych, wyjazdach do teatru czy kina. Przed wyjazdem wskazane jest profilaktyczne podanie czynnika krzepnięcia u dziecka z ciężką postacią choroby.

PIERWSZA POMOC:

1. W przypadku urazu/bólu należy oziębić dotkniętą część ciała przez przyłożenie lodu, zimnego okładu żelowego lub chustki zmoczonej w zimnej wodzie,
2. Posadzić/położyć w pozycji dla dziecka wygodnej,
3. Najczęściej należy podać czynnik krzepnięcia krwi,
4. Jeżeli dziecko wymiotuje, ma bole głowy, zaburzenia świadomości lub drgawki powinno się je położyć na boku i wezwać pogotowie, zawiadomić rodziców; jeżeli dziecko uskarża się na ból kończyny górnej lub dolnej nie powinno nią poruszać, wskazane jest unieruchomienie.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA NA WYPADEK NIEOBECNOŚCI RODZICÓW UCZNIA – BRAKU WŁAŚCIWEJ OPIEKI

PROBLEM: **pozostawienie dziecka bez opieki**

POMOC: interwencja wychowawcy mająca na celu wyjaśnienie sytuacji

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Rodzice lub prawni opiekunowie ucznia, opuszczając miejsce zamieszkania powinni poinformować dyrektora szkoły o osobie, której powierzają opiekę nad dzieckiem.
2. Informacja o przewidywanej dłuższej nieobecności powinna mieć formę pisemną i zostać złożona w sekretariacie szkoły, u dyrektora lub wychowawcy.
3. Wychowawca, który otrzymał taką informację, zobowiązany jest przekazać ją dyrektorowi.
4. Dyrektor szkoły w momencie stwierdzenia braku zainteresowania się uczniem przez osobę, której opieka została powierzona, zgłasza fakt Policji. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

POINFORMOWANIE BLISKICH O ŚMIERCI DZIECKA BĄDŹ OSOBY DOROSŁEJ – PRACOWNIKA SZKOŁY NA TERENIE SZKOŁY LUB W ZWIĄZKU Z ZAJĘCIAMI SZKOLNYMI, WYCIECZKAMI, KOLONIAMI ITP.

PROBLEM: **śmierć dziecka bądź pracownika szkoły**

POMOC: interwencja dyrektora szkoły, pedagoga, wychowawcy

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Dyrektor szkoły i osoba upoważniona (bezpośrednio związana z administracją szkolną np. pedagog szkolny lub wychowawca) powiadamia rodzinę zmarłego.
2. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby, na terenie przyjaznym osobie powiadamianej. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej.
3. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadamiania za pomocą telefonu lub poczty.
4. Prawidłowe powiadamianie o śmierci musi spełnić następujące warunki: dostarczyć niezbędne informacje, udzielić pierwszego wsparcia dla ofiar, ochronić godność i okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
5. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym czasie od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych.
6. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.) – informacje, które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
7. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie, tak jak w przypadku standardowych kondolencji. Należy zachować się empatycznie, w razie potrzeby udzielić wsparcia fizycznego.
8. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być również proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
9. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego– zaproponować pomoc w zawiadomieniu innych bliskich, zapytać się czy jest coś, co możemy zrobić dla rodziny zmarłego.
10. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych,

bez opieki, aby nie czuła się pozostawiona sama sobie. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog, tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/i wsparcia, w razie potrzeby. Podać namiary instytucji udzielających wsparcia (np. psychologowie).

11. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem medyków itp.), natomiast nie należy udzielać im szczegółowych informacji, aby nie doprowadzić do sytuacji, by to sąsiedzi zawiadomili rodzinę zmarłego.
12. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Informowanie leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
13. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

FUNKCJONOWANIE W SZKOLE

PROCEDURY DOTYCZĄCE POBYTU i ODBIORU UCZNIÓW ORAZ PRZEBYWANIA INNYCH OSÓB w SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 158 im. J. KILIŃSKIEGO W WARSZAWIE

1. Przebywanie osób postronnych w budynku szkoły podlega kontroli przez nauczycieli dyżurujących oraz innych pracowników szkoły.
2. Korytarze szkolne są monitorowane.
3. Dopuszcza się przebywanie rodziców/ opiekunów prawnych oraz innych osób postronnych (członkowie rodziny, przedstawiciele wydawnictw i in.) na korytarzach w uzasadnionych sytuacjach, np. wizyta w sekretariacie, gabinecie dyrektora, wicedyrektora, pedagoga, itp.
4. Rodzice oczekujący na odebranie swoich dzieci po zajęciach nie mogą przebywać na korytarzach szkolnych.
5. Rodzice i inne osoby przebywające na terenie szkoły dokumentują ten fakt wpisem w szkolnej księdze wejść.
6. Każdy pracownik szkoły — nauczyciel, pracownicy administracji i obsługi - jest zobligowany do sprawdzenia zasadności pobytu osób postronnych w szkole.
7. Uczniowie mogą przebywać na korytarzach szkolnych od 7.45. W przypadku wcześniejszego przyjścia do szkoły przebywają w świetlicy.
8. Wszyscy pracownicy szkoły zobowiązani są do kierowania uczniów przebywających na korytarzach przed godz. 7:45 do świetlicy.
9. Podczas trwania lekcji uczniowie nie mogą samodzielnie przebywać na korytarzach szkolnych i w szatni.
10. Uczniowie podczas pobytu w szkole są pod stałą opieką nauczycieli.
11. Rodzice/ prawni opiekunowie uczniów klas 1 — III, odbierają swoje dzieci zaraz po zakończeniu zajęć szkolnych. Dzieci uczęszczające do świetlicy są odbierane zgodnie z jej regulaminem.
12. Rodzice/prawni opiekunowie uczniów klas I — III, którzy nie mogą osobiście odebrać dziecka, zobowiązani są do przekazania nauczycielowi informacji w formie pisemnej, kto w danym dniu zabierze dziecko ze szkoły. Zgłaszają tę sytuację wychowawcy klasy oraz jeśli dziecko korzysta ze świetlicy — także nauczycielowi świetlicy.
13. Nauczyciel może odmówić wydania ucznia w przypadku, gdy stan osoby dorosłej zamierzającej odebrać dziecko będzie wskazywał na to, że nie zapewni jemu bezpieczeństwa (np. stan wskazujący na spożycie alkoholu, agresywne zachowanie). W tym przypadku należy wezwać drugiego rodzica/opiekuna prawnego lub inną upoważnioną osobę. Jeśli jest to niemożliwe przekazujemy dziecko policji.

14. Uczniowie, którzy ukończyli 7. rok życia mogą samodzielnie wyjść ze szkoły po zakończonych lekcjach lub opuścić świetlicę wyłącznie za pisemną zgodą rodziców/ prawnych opiekunów, którzy przyjmują prawną odpowiedzialność za dziecko. Uczeń lub jego rodzice przekazują pisemną informację wychowawcy klasy i wychowawcy świetlicy.
15. Po zakończonych zajęciach uczniowie klas I — III schodzą do szatni lub świetlicy pod opieką nauczyciela.
16. Uczniowie pozostają w szkole w czasie trwania ich zajęć lekcyjnych. Nie mogą samodzielnie oddalać się poza budynek.
17. Po zakończonych zajęciach uczniowie klas IV- VIII zobowiązani są:
    - w przypadku korzystania z zajęć dodatkowych odbywających się na terenie szkoły udać się do wyznaczonych sal,
    - w przypadku czekania na inne zajęcia dodatkowe udać się do biblioteki szkolnej lub świetlicy.
18. Po zakończonych zajęciach uczniowie nie mogą przebywać na terenie szkoły i boiska bez opieki nauczyciela.
19. W szatni mogą przebywać tylko uczniowie rozpoczynający lub kończący lekcje. Przebywanie w szatni innych uczniów jest dopuszczalne w wyjątkowych przypadkach, za zgodą nauczyciela pełniącego tam dyżur w czasie przerwy.
20. Po zakończonych wycieczkach, wyjściach, dyskotekach i innych imprezach popołudniowych uczniowie odbierani są przez rodziców/opiekunów prawnych. Na samodzielny powrót lub opiekę innej osoby dorosłej wymagana jest pisemna zgoda rodziców/opiekunów prawnych przekazana wychowawcy klasy lub nauczycielowi świetlicy.
21. W czasie trwania zajęć lekcyjnych uczeń opuszcza szkołę pod opieką rodziców/ prawnego opiekuna lub po przekazaniu wychowawcy pisemnej informacji z aktualną datą i podpisem rodzica/ prawnego opiekuna. Uczeń powinien przed opuszczeniem szkoły okazać podpisaną przez nauczyciela lub wychowawcę ww. prośbę portierowi.
22. Za bezpieczeństwo uczniów korzystających z zajęć prowadzonych przez firmy zewnętrzne odpowiadają osoby prowadzące dane zajęcia i opiekunowie dzieci.

23. Na boisku szkolnym uczniowie mogą przebywać tylko pod opieką nauczycieli bądź wychowawców świetlicy. Za bezpieczeństwo uczniów lub innych dzieci czy osób przebywających tam bez opieki szkoła nie ponosi odpowiedzialności.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEPOWODZEŃ SZKOLNYCH UCZNIA

PROBLEM: **niepowodzenia szkolne ucznia**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dostosowanie wymagań do indywidualnych potrzeb psychofizycznych

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Wobec uczniów, u których nauczyciele przedmiotowi zauważają narastające niepowodzenia szkolne, wychowawca klasy we współpracy z pedagogiem i nauczycielem przedmiotowym przygotowuje propozycje pomocy uczniowi, organizując dla niego pomoc psychologiczno - pedagogiczną.
2. Wychowawca zaprasza rodziców/prawnych opiekunów na konsultacje.

   Za zgodą rodziców uczeń może korzystać z pomocy psychologiczno - pedagogicznej w formie:

   - badań pedagogicznych i psychologicznych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
   - dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych na podstawie decyzji nauczyciela, opinii lub orzeczenia PPP;
   - zajęć specjalistycznych dostępnych w szkole lub PPP;
   - indywidualnej ścieżki edukacyjnej (dla uczniów z opinią PPP);
   - indywidualnego programu edukacyjno - terapeutycznego (dla uczniów z orzeczeniem);
   - nauczania indywidualnego (dla uczniów z orzeczeniem).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU FAŁSZERSTWA

PROBLEM: **przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców, podrabianie bądź przerabianie zaświadczeń lekarskich, podkładanie prac innych uczniów, jako własnych, udowodnione przez nauczyciela ściąganie, podrabianie zgody rodziców na udział w wycieczce, zawodach sportowych itp.**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Wychowawca rozmawia z uczniem w celu wyjaśnienia powodów fałszerstwa, powiadamia dyrektora o zajściu.
2. Wychowawca wspólnie z uczniem i jego rodzicami/prawnymi opiekunami ustalają przyczyny takiego postępowania. W obecności rodziców i ucznia podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu.
3. Współpracując z pedagogiem szkolnym i dyrektorem, wychowawca podejmuje działania mające na celu wyeliminowanie sytuacji fałszerstwa. Efektem może być podpisanie kontraktu między uczniem a wychowawcą.
4. Wychowawca karze ucznia zgodnie ze Statutem Szkoły.
5. W przypadku powtarzania się sytuacji fałszerstwa lub fałszowania pieniędzy lub dokumentów dyrektor kieruje informację na Policję.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA W SYTUACJI, GDY UCZEŃ NARUSZYŁ ZASADY KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH NA TERENIE SZKOŁY

PROBLEM: **dezorganizacja pracy w szkole**

POMOC: interwencja nauczyciela

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. W szkole obowiązuje zakaz używania telefonów komórkowych. Użycie telefonu może nastąpić tylko za zgodą nauczyciela.
2. Każdy nauczyciel w momencie zauważenia lub usłyszenia sygnału korzystania przez ucznia z telefonu komórkowego lub innych urządzeń komunikacyjnych:
    a. odnotowuje ten fakt w *uwagach* ucznia,
    b. poucza ucznia o zakazie używania telefonów na terenie szkoły, prosi o wyłączenie i schowanie urządzenia,
    c. jeśli w czasie sytuacja się powtarza, nauczyciel prosi, aby uczeń odłożył wyłączony telefon (lub inne urządzenie) na jego biurko i odebrał go po lekcji.
3. Informuje (przypomina) rodzica/prawnego opiekuna o zakazie przynoszenia i korzystania z telefonu komórkowego.
4. W przypadku braku współpracy rodziców/prawnych opiekunów z wychowawcą, wychowawca zgłasza sprawę dyrektorowi szkoły, który wzywa pisemnie rodziców do zgłoszenia się do wychowawcy lub dyrektora.
5. Całkowity brak współpracy rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielem, wychowawcą, pedagogiem, dyrektorem szkoły powoduje skierowanie sprawy do sądu o zaniedbanie wychowawcze dziecka.
6. W przypadku naruszenia zasad przez pracownika szkoły dyrektor udziela mu upomnienia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA I WYCHOWAWCY W SYTUACJI NARUSZENIA ZASAD ZWIĄZANYCH Z USPRAWIEDLIWIANIEM

NIEOBECNOŚCI UCZNIÓW ORAZ EGZEKWOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO

PROBLEM: **naruszenie zasad związanych z usprawiedliwieniem nieobecności**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga, dyrektora

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. W przypadku sfałszowania przez ucznia usprawiedliwienia opuszczonych zajęć edukacyjnych wychowawca informuje rodziców o tym fakcie.
2. W przypadku trzykrotnego fałszerstwa szkoła kieruje informację i prośbę o interwencję do policji.
3. Jeżeli nieobecność na zajęciach edukacyjnych nie zostanie usprawiedliwiona w wyznaczonym terminie, wychowawca natychmiast powiadamia o tym fakcie rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
4. W przypadku często powtarzającej się absencji ucznia na danym przedmiocie nauczyciel odnotowuje to w dzienniku .
5. W przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna z wychowawcą stosuje się "Procedurę postępowania w przypadku uchylania się od realizowania obowiązku szkolnego i wagarowania."

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAKŁÓCENIA TOKU LEKCJI – ZAGROŻENIE DEMORALIZACJĄ, NARUSZENIE ZASAD WSPÓŁŻYCIA SPOŁECZNEGO

Poprzez zakłócanie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację jednostki dydaktycznej lub wychowawczej. Zakłócanie toku lekcji może być wynikiem zagrożenia powstałego w sali bądź na korytarzu. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom, chyba, że konieczna jest natychmiastowa ewakuacja lub występuje stan zagrożenia zdrowia i życia.

PROBLEM**: zakłócenie przez ucznia toku lekcji**
POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, powinien on zdecydowanie i stanowczo zwrócić uwagę uczniowi. Jeśli zachodzi taka potrzeba, nauczyciel powinien zwrócić uwagę uczniowi kilkakrotnie.
2. Nauczyciel powinien zatrzymać ucznia na rozmowę po lekcji w celu wyjaśnienia przyczyn złego zachowania ucznia. Należy również poinformować ucznia o swoich oczekiwaniach dotyczących jego zachowania oraz o konsekwencjach wynikających z postępowania ucznia.
3. Jeżeli sytuacja będzie się powtarzać, nauczyciel powinien ukarać ucznia zgodnie ze Statutem szkoły oraz poinformować wychowawcę, ustalając z nim dalsze postępowanie wobec ucznia.
4. Wychowawca (w porozumieniu z pedagogiem) wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację na temat zachowania ucznia. Rozmowa może odbywać się w obecności pedagoga lub Dyrektora szkoły. Spisuje się z uczniem i rodzicami kontrakt ustalający dalsze konsekwencje i tryb postępowania. Uczeń zobowiązuje się do poprawy swojego zachowania, natomiast rodzic - do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Z przeprowadzonej rozmowy sporządza się notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
5. Jeżeli spisanie kontraktu nie przynosi oczekiwanych rezultatów, wobec ucznia stosuje się kary statutowe, a po ich wyczerpaniu wnioskuje się do MKO o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

6. Jeśli nadal, mimo zastosowanych kar, ani rodzice, ani nauczyciele nie są w stanie wpłynąć na zachowanie ucznia, pedagog szkoły w porozumieniu z Dyrektorem szkoły i wychowawcą kieruje wniosek do Sądu Rejonowego, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCHYLANIA SIĘ OD REALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO I WAGAROWANIA

PROBLEM: **uchylanie się od realizowania obowiązku szkolnego, wagarowanie**
POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły

Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia.
Za niespełnianie obowiązku szkolnego należy rozumieć nieusprawiedliwione nieuczęszczanie ucznia do szkoły na zajęcia nieprzerwanie przez okres, co najmniej jednego miesiąca.
Każda opuszczona lekcja powinna być usprawiedliwiona pisemnie lub osobiście przez rodziców (prawnych opiekunów) **w ciągu 7 dni**. Dopuszcza się osobiste usprawiedliwienie opuszczonych lekcji przez rodzica. Pojedyncze godziny, bez wcześniejszego zwolnienia pisemnego przez rodziców, uznaje się za nieobecność nieusprawiedliwioną. Nieobecności uczniów stają się nieobecnościami nieusprawiedliwionymi w momencie, kiedy minął termin usprawiedliwienia tych godzin. Wszystkie godziny nieusprawiedliwione w terminie uważane są za wagary.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Rodzice mają obowiązek usprawiedliwić pisemnie lub osobiście nieobecność dziecka w szkole w ciągu 7 dni.
2. W przypadku opuszczania przez ucznia pojedynczych dni w czasie kolejnych trzech tygodni wychowawca klasy jest zobowiązany wezwać rodzica w celu wyjaśnienia tych nieobecności (nawet, gdy uczeń przyniósł pisemne usprawiedliwienie). Z rozmowy wychowawcy i rodzica powinna być sporządzona notatka oraz potwierdzona podpisem rodzica i wychowawcy.
3. W sytuacji częstych nieobecności ucznia w szkole wychowawca przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem w celu poznania przyczyny nieuczęszczania do szkoły, wagarów, ucieczki z lekcji oraz uświadamia ucznia o konsekwencjach takiego postępowania.
4. W przypadku przedłużającej się i nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia wychowawca powiadamia rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o zaistniałej sytuacji (informacja może być przekazana telefonicznie lub listownie) oraz wzywa ich do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.

5. Wychowawca w obecności pedagoga szkolnego i rodziców może przeprowadzić rozmowę z uczniem, podczas której zostaje podpisany kontrakt określający warunki poprawy frekwencji ucznia na zajęciach szkolnych.
6. W przypadku braku współpracy rodzica (prawnego opiekuna) z wychowawcą, a rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne oraz w przypadku dalszego uchylania się od obowiązku szkolnego przez ucznia wychowawca zgłasza fakt pedagogowi szkolnemu oraz dyrektorowi.
7. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez rozmowę z uczniem i jego rodzicami na terenie szkoły lub domu, podczas której zostaje spisany kontrakt pomiędzy wychowawcą a uczniem. Z odbytej rozmowy pedagog sporządza notatkę, do której załącza kontrakt.
8. Wychowawca, pedagog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia. W miarę potrzeb korzystają z pomocy instytucji wspierających szkołę i rodzinę (Policja, OPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna).
9. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, pedagog sporządza upomnienie dla rodziców w sprawie regularnego posyłania dziecka na zajęcia szkolne.
10. Jeżeli sytuacja nie ulega poprawie – gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest gmina.
11. Pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem i wychowawcą ucznia pisemnie informuje Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego.

Uwagi:

1. Uczeń, który nie wypełnia obowiązków ucznia, nie przestrzega przepisów Statutu, notorycznie wagaruje, ma obniżoną ocenę z zachowania zgodnie ze Statutem Szkoły.
2. Uczeń, zgodnie ze Statutem szkoły może być nieklasyfikowany z jednego, kilku lub wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych przekraczającej połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia w szkolnym planie nauczania.
3. Uczeń nieklasyfikowany z powodu usprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny z poszczególnych zajęć edukacyjnych.

4. Na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia nieklasyfikowanego z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin klasyfikacyjny na warunkach przedstawionych w Statucie.

WZÓR KONTRAKTU Z UCZNIEM

W związku z częstymi nieobecnościami w szkole decyduję się zawrzeć

KONTRAKT

z wychowawcą klasy Panią/Panem ……,

w którym zobowiązuję się do przychodzenia codziennie do szkoły

……

(podpis ucznia)

WZRÓR KONTRAKTU Z RODZICEM

Mając świadomość konieczności realizowania przez dziecko obowiązku szkolnego, psychologicznych i prawnych konsekwencjach opuszczania zajęć szkolnych, a przede wszystkim chcąc pomóc córce/synowi w podjęciu regularnej nauki zobowiązujemy się do:

- motywowania córki/syna do realizacji zobowiązań zawartych w kontrakcie,
- w razie poważnej choroby stwierdzonej przez lekarza do niezwłocznego poinformowania wychowawcy o przyczynie i planowanej długości nieobecności dziecka w szkole.

……

(podpis rodzica lub opiekuna prawnego)

INFORMACJA DLA UCZNIA CO DAJE MI TEN KONTRAKT?

- uczęszczam do szkoły, nie mam zaległości, uczestniczę w życiu klasy;
- moje starania i poprawa frekwencji będą zauważone i docenione przez wychowawcę;
- moje starania i poprawa frekwencji uruchomią mnie przed grożącym mi nieklasyfikowaniem i prawnymi konsekwencjami nierealizowania obowiązku szkolnego.

INFORMACJE DLA RODZICÓW O KONSEKWENCJACH (w przypadku dalszego nierealizowania obowiązku szkolnego)

- nieregularna, rzadka obecność w klasie może być przyczyną wyobcowania dziecka w grupie rówieśniczej, poczucia samotności, a w konsekwencji niechęci do szkoły, wspólnych zajęć z klasą;
- dziecko traci kontakt z grupą i nie rozwija się prawidłowo – gdy nie znajduje przyjaciół w klasie szuka ich poza szkołą, a tym samym jest bardziej narażone na negatywny wpływ środowisk patologicznych;
- opuszczanie lekcji powoduje konieczność nadrabiania zaległości po szkole – nigdy nie są to już wiadomości z „pierwszego źródła", od nauczyciela uczącego – dziecko traci w ten sposób szansę na oceny odpowiadające jego możliwościom intelektualnym (co w konsekwencji może być przyczyną zaniżonego poczucia własnej wartości);
- nierealizowanie lub nieregularne realizowanie (tzw. „chodzenie w kratkę") przez dziecko obowiązku szkolnego grozi nieklasyfikowaniem z przedmiotów, na których frekwencja dziecka jest mniejsza niż 50%;
- nierealizowanie lub nieregularne realizowanie przez dziecko obowiązku szkolnego jest karalne.

W szczególnych przypadkach szkoła ma obowiązek zawiadomić sąd, który wyznacza kuratora oraz nakłada karę pieniężną na rodziców dziecka nierealizującego obowiązku szkolnego.

Wzór Informacji o zagrożeniu nieklasyfikowaniem

Pan/Pani

……

……

……

/ adres zamieszkania/

Informacja o zagrożeniu nieklasyfikowaniem

Informuję, że z powodu braku podstaw do ustalenia śródrocznej / rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych wynikających z nieobecności ucznia na lekcjach przekraczającej połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia w szkolnym planie nauczania córka/syn …… uczennica/uczeń klasy …… nie będzie klasyfikowana/klasyfikowany z następujących przedmiotów:

……

……

……

Uczeń nieklasyfikowany z powodu usprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny z wyżej wymienionych zajęć edukacyjnych.

Na pisemny wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia nieklasyfikowanego z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności Rada Pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin klasyfikacyjny z poszczególnych przedmiotów na warunkach przedstawionych w Statucie szkoły. Egzamin jest przeprowadzany przez komisję i obejmuje materiał bieżącego półrocza/roku.

Wychowawca klasy: ……..

Otrzymałem/otrzymałam:

……..

(data i podpis rodzica/opiekuna)

ZASADY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z POLICJĄ

W ramach pracy profilaktyczno-wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.

Koordynatorami współpracy powinni być: pedagog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki policji.

Do współpracy ze szkołą zobowiązani są także policjanci komendy w rejonie, której znajduje się szkoła.

Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści ds. nieletnich i patologii oraz miejscowi policjanci powinni wspólnie ustalić wzajemne zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.

W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:

- spotkania dyrektora, pedagoga i nauczycieli z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży,
- spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych, sposobów unikania zagrożeń, odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp.,
- informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży,
- wspólny - szkoły i policji - udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

UWAGA:

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, o których mowa w "Procedurach" lub gdy wyczerpane zostaną środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji. Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi lub uzgodniona z pedagogiem szkoły

TELEFONY I MIEJSCA, GDZIE MOŻNA UZYSKAĆ POMOC

Telefony alarmowe

999 – Pogotowie Ratunkowe

998 – Straż Pożarna

997 – Policja

991 – Pogotowie Energetyczne

992 – Pogotowie Gazowe

994 – Pogotowie Wodociągowe

112 – numer alarmowy z telefonu komórkowego

MIENIE NA TERENIE I W POBLIŻU SZKOŁY

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DEWASTACJI MIENIA

PROBLEM: **zniszczenia mienia szkolnego lub prywatnego dokonanego na terenie szkoły przez uczniów**

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły oraz interwencja Komendy Policji

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Każdy pracownik szkoły, którego poinformowano o zniszczeniu mienia szkolnego lub prywatnego dokonanego na terenie szkoły powiadamia o tym dyrektora szkoły, wychowawcę klasy oraz pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem, który dopuścił się zniszczenia mienia w celu ustalenia okoliczności i przyczyn zaistniałej sytuacji.
3. Wychowawca klasy powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji i wzywa ich do stawienia się do szkoły. W porozumieniu z dyrektorem, pedagogiem i rodzicami ustala sposób pokrycia strat zniszczenia, następnie ustala karę dla ucznia zgodnie ze statutem szkoły.
4. Wychowawca sporządza notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
5. Pedagog szkolny we współpracy z wychowawcą klasy i dyrektorem podejmuje działania mające na celu wyeliminowanie sytuacji niszczenia mienia na terenie szkoły przez uczniów.
6. W przypadku czynu o znamionach występku lub przestępstwa, wzywa się Policję, która w wyniku dochodzenia ustala sprawcę. Oprócz kary przewidzianej w Kodeksie Karnym podlega on karze regulaminowej.
7. W przypadku niewykrycia sprawcy powiadamia się społeczność szkolną o danym fakcie i piętnuje czyn.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WANDALIZMU I ROZRUCHÓW ULICZNYCH

PROBLEM: **wandalizm i rozruchy uliczne**

POMOC: nauczyciel, dyrektor

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Zamknąć wszystkie pomieszczenia (drzwi i okna).
2. Nikogo nie wypuszczać (wpuszczać) do czasu uspokojenia sytuacji, obserwować teren i stan zagrożenia. Użyć długiego dzwonka oznaczającego “Alarm barykadowanie”
3. Zawiadomić dyrekcję budynku i policję, a w razie konieczności straż pożarną.
4. Przygotować dzieci i pracowników do zapobiegania skutkom tych ataków np. gaszenie wzniecanych pożarów w zarodku.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KATASTROFY BUDOWLANEJ

PROBLEM: **katastrofa budowlana**

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Opuszczając budynek:
   a. wyłączyć instalację gazową, elektryczną, wodną,
   b. zabrać ze sobą dokument tożsamości i inne ważne dokumenty,
   c. zadbać o to, aby budynek szkoły opuścili wszyscy uczniowie i pracownicy,
   d. zachować szczególną ostrożność – uważać na stropy, klatki schodowe,
   e. jeżeli nie można opuścić budynku drzwiami wyjściowymi, klatką schodowa z powodu zagrożenia lub innych przeszkód, uciekać przez okna na parterze jeżeli to możliwe.
2. Nie ma możliwości opuszczenia budynku:
   a. wywiesić w oknie białe prześcieradło lub obrus – jako znak dla ratowników o potrzebie udzielenia pomocy.
3. Unieruchomiony (przysypany):
   a. wołać o pomoc, stukać w lekkie elementy metalowe – w celu ułatwienia ratownikom lokalizacji.
4. Po opuszczeniu budynku:
   a. powiadomić kierującego akcją ratowniczą o osobach, które zostały jeszcze w budynku oraz o osobach, które aktualnie i na pewno przebywają poza budynkiem szkoły,
   b. nie przeszkadzać w pracy ratownikom,
   c. nie wracać na miejsce katastrofy, nie wchodzić do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określą czy takie wejście jest bezpieczne,
   d. zgłosić się do punktu pomocy medycznej,
   e. postępować zgodnie z zaleceniami władz gminy.

SYGNAŁY POWSZECHNEGO OSTRZEGANIA I ALARMOWANIA

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłoszenia alarmu		Sposób odwołania alarmu	
		Syrena	Radio, TVP	Syrena	Radio, TVP
1	**Alarm powietrzny**	Dźwięk modulowany trwający 3 minuty	Uwaga! uwaga! Ogłaszam alarm powietrzny dla ..... Sygnały wewnętrzne Głosem: **"Lotnik"** Rakietą: niebieski dym	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Uwaga! uwaga! Odwołuję alarm powietrzny dla ..... Sygnały wewnętrzne Głosem: **"Kora"** Rakietą: kolor zielony
2	**Alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska TŚP**	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna informująca o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! odwołuję alarm o klęskach ..... dla .....
3	**Alarm o skażeniach**	Dźwięki trwające 10 sek powtarzane przez 3 min. Przerwy 25-30 sek	Uwaga! uwaga! Ogłaszam alarm o skażeniach ..... dla ..... Sygnały wewnętrzne Głosem: **"Gaz"** Rakietą: kolor czerwony	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! odwołuję alarm o skażeniach dla ..... Sygnały wewnętrzne Głosem: "Kora" Rakietą: kolor zielony

4	**Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami**		Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! osoby znajdujące się na terenie ..... około godz ..... min ..... może nastąpić skażenie z kierunku		Powtarzana 3-krotnie zapowiedź słowna: Uwaga! uwaga! odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami ..... dla .....
5	**Uprzedzenie o zagrożeniu zakażeniami**		Formę i treść komunikatu uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej		

SYGNAŁY OSTRZEGANIA I ALARMOWANIA W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 158

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłoszenia alarmu	Sposób odwołania alarmu
1.	**Alarm ewakuacyjny**	3dzwonki 5 sekundowe rozdzielane przerwami trwającymi 3 sekundy	Informacja podana przez megafon: Uwaga! uwaga! Odwołuję alarm.
2.	**Alarm – wtargnięcie napastnika/terrorysty**	Dzwonek ciągły trwający 30 sekund	Informacja podana przez megafon: Uwaga! uwaga! Odwołuję alarm.
3.	**Alarm o skażeniach**	Sygnały dźwiękowe 10 sekundowe, powtarzane co 25-30 sekund przez 3 minuty	Informacja podana przez megafon: Uwaga! uwaga! Odwołuję alarm.